

INFOGRAFIKA IJTIMOYIY TARMOQLARDAGI OAV SAHIFALARIDAGI O'RNI

Zilola Usmonova

O'zbekiston Jurnalistika va Ommaviy Kommunikatsiya Universiteti Internet
jurnalistika yo'nalishi magistranti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada infografika tushunchasi, uning turlari va ijtimoiy tarmoqlardagi OAV sahifalaridagi o'rni haqida yoritilib, misollar orqali qisqacha tahlil qilib berilgan.

***Kalit so'zlar:** infografika, vizual, vizuallashtirish, axborot dizayni, grafika, illyustratsiya, media, kommunikatsiya, multimediyaviy usullar.*

ABSTRACT

This article explains the concept of infographics, its types and place in social media pages, and provides a brief analysis with examples.

***Keywords:** infographics, visuals, visualization, information design, graphics, illustration, media, communication, multimedia methods.*

АННОТАЦИЯ

В этой статье объясняется понятие инфографики, ее виды и место на страницах социальных сетей, дается краткий анализ с примерами.

***Ключевые слова:** инфографика, визуал, визуализация, информационный дизайн, графика, иллюстрация, медиа, коммуникация, мультимедийные методы.*

KIRISH

Bugungi kunda Infografika zamonaviy media olamida yangi faoliyat sohasi bo'lishiga qaramasdan o'zining muhim jihatlari ko'rsatdi. Axborotni vizualizatsiya qilishning eng samarali usullaridan biri bo'lgan infografika endi axborot uzatish oqimiga faol qo'shildi. Infografika orqali uzatilayotgan axborotning qabul qilinish ehtimoli oddiy matnga qaraganda 30 baravar yuqori. Ushbu format ko'pincha matn va unga qo'shilgan grafikalar yordamida an'anaviy taqdimotdan ko'ra afzalroqdir. Infografikaga aloqa amaliyotchilari tomonidan berilgan ko'plab ta'riflar mavjud. Masalan, "Infografika - bu murakkab ma'lumotlarni aks ettirish uchun matn, rasm va dizaynni birlashtirishning samarali usuli yoki "infografika - bu vizual hajmi kichik, ammo mazmunli va to'g'ri loyihalashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan ma'lumotlarni ko'rsatishdir".

Infografika – bu ma'lumotni taqdim etishning vizual vositasi bo'lib, murakkab mavzuni o'quvchiga qiziqarli va sodda tarzda tushuntirishga, ma'nolarni tasvirlashga va ularni yengil qabul qilinishiga yordam beradi. Muhim ma'lumotlar soddalashtirilgan grafik qobiqqa qadoqlangan bo'lib, uni ko'rib chiqish qiziqarli va eslab qolish oson.

B. Miller i B. Barnett tomonidan o'tkazilgan tadqiqot infografika tasvirlar va matnlarning kombinatsiyasi bo'lib, samarali aloqa vositasi ekanligini tasdiqladi: "ma'lumotlarning matnli yoki grafik tasviri yaxshi, ammo bu mukammal aloqa usullari emas. Yozish tili sizga chuqur tahlil qilishingiz mumkin bo'lgan cheksiz ko'p so'z birikmalarini yaratishga imkon beradi, ammo bu usulning muvaffaqiyati o'quvchining ushbu ma'lumotni qayta ishlash qobiliyatiga bog'liq. Ma'lumotlarning grafik ko'rinishini idrok etish osonroq, ammo mavhum va murakkab g'oyalarni tavsiflash zarur bo'lganda samarasizdir. Matn va grafikani birlashtirish axborot uzatishda, ikkalasining ham kamchiliklarini sezdirgan holda afzalliklaridan foydalanishga imkon beradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

A. Koblin esa infografika deyarli har qanday xabarda mos keladi, raqamlar va foizlarni iloji boricha samarali ravishda yetkazadi, infografik rasm katta hajmdagi matnni o'rnini almashtirishi mumkin deb ta'kidlaydi, masalan:

- marketing tadqiqotlari natijalarining tavsifi,
- statistik ma'lumotlar,
- qiyosiy tadqiqotlar,
- ko'p tilli auditoriyaga qaratilgan xabarlar va boshqalar va b.q.

Infografikaning muvaffaqiyati uning sifat xususiyatlariga bog'liq. Biz A. Skvorsovning fikricha - ma'lumot qabul qiluvchi tomonidan qabul qilinishi va to'g'ri talqin qilinishi uchun infografika quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi kerak:

- 1) tarkibi - rasmda dekorativ emas, balki qimmatli ma'lumotlar bo'lishi kerak;
- 2) ma'nosi - illyustratsiya xabarning kontekstiga tegishli va mos bo'lishi kerak;
- 3) oson idrok qilish - illyustratsiyani o'qish oson bo'lishi kerak, xabarni idrok etishni murakkablashtirmasligi kerak;

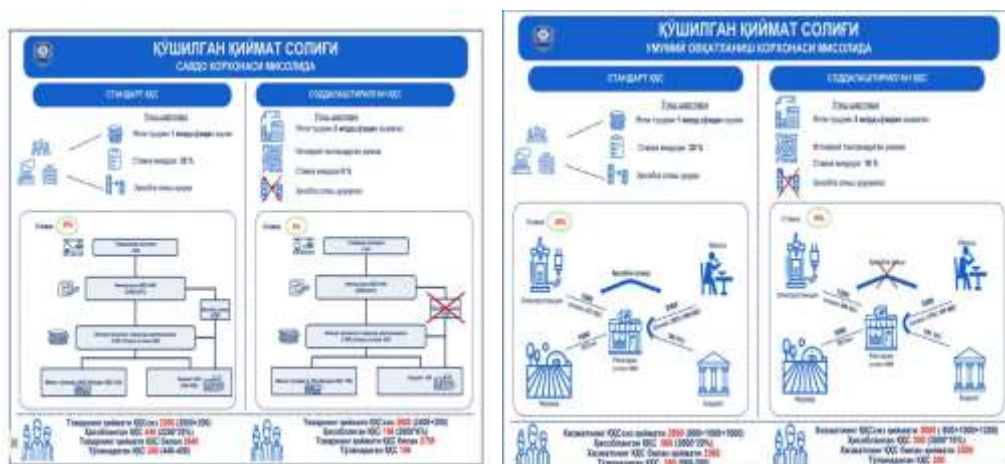
- 4) allegorik - illyustratsiya qabul qiluvchiga tanish bo'lgan, o'ziga xos va kutilmagan tarzda tasavvur qilingan tasvirlarga asoslangan bo'lishi kerak deb ta'kidlaydi.

Bugungi kunda media kommunikatsiyaning bir qismi sifatida infografika fanlararo xarakterga ham ega. Matematiklar va sotsiologlar, iqtisodchilar va fiziklar,

dasturchilar va statistiklar ham infografika muxim axamiyatga ega ekanligini tasdiqlashmoqda. U ommaviy axborot vositalari bilan bevosita bog‘liq va shu sababli mavjud jurnalistik janrlarning eng yoshi hisoblanadi. Ispaniya gazeta dizayni jamiyatining prezidenti X. Errea (Javier Errea) “infograflar faqatgina dizaynerlar emas, maqsadi chiroyli nashrlargina bo‘lmagan, balki faktlarning aniq va mazmunli taqdimoti ham bo‘lgan jurnalistlardir” deya bejizga ta’kidlamagan. Bugungi kunda o‘quvchilarni jalb qilishning yangi yo‘nalishi sifatida axborotlarni diqqatni tortuvchi usullaridan keng foydalanish barcha ommaviy axborot vositalari uchun muhim masala hisoblanmoqda. Shu sababli veb-sahifa dizaynida infografikadan foydalanish masalasi ham muhimdir. Chunki Infografika: jadvallar, diagramma, piktogramma, infokart, TimeLine axborot uzatishning eng samarali multimediaviy usullaridan biridir. Shu sababli ijtimoiy tarmoqlardagi OAV sahifalari axborot uzatish jarayonida auditoriyani diqqatini tortuvchi, ular uchun yengil hazm bo‘luvchi usullardan keng foydalanishga ko‘proq urg‘u bermoqdalar.

Hozirda mamlakatimizdagi eng faol onlayn nashrlardan biri hisoblangan www.kun.uz sahifasi o‘zining faoliyati bilan xorijiy manbalardan qolishmayotgani ma’lum. U axborot manbasi texnik sozlanishi, ma’lumotlarning tezkorlik, aniqlik va asosli dalillar bilan boyligi hamda mediaviy unsurlarning barchasidan unumli va o‘rinli foydalangan holda ma’lumotlar taqdim etilishi bilan aholi e’tiboridagi muhim yangiliklar bazasiga aylangan. Shuningdek, sayt axborot uzatishda multimediaviy usullardan foydalanishga ham alohida ahamiyat beradi. Sayt xabarlar auditoriya uchun tushunarli va qiziqarli bo‘lishi uchun infografikaning turli ko‘rinishlaridan foydalangan holda taqdim etadi.

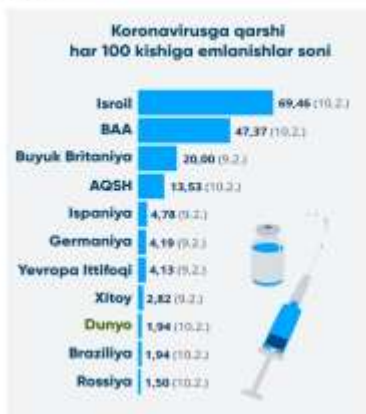
•Infografika. Iqtisodiyotning turli sohalari uchun qo‘shilgan qiymat solig‘ini hisoblash tartibi;

•Infografika: O‘zbekiston va jahonda elektr energiyasi sarfi;

<p>Инфографика: Ўзбекистон ва жаҳонда электр энергияси сарфи</p> <p>Ўзбекистонда бир йилда 1 квадрат метр майдон учун энергия сарфи сарқам 400 кВт/соатни ташкил этмоқда. Бу рақам дунё миқёсида 120-150 кВт/соатга тенг.</p> <p>DUNYO VA O'ZBEKISTONDA ELEKTR ENERGIYASI ISTE'MOLINI TAQQOSLASH</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Region</th> <th>Energy Consumption per 1m² (kWh/year)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Dunyo (World)</td> <td>120-150</td> </tr> <tr> <td>O'zbekiston (Uzbekistan)</td> <td>400</td> </tr> </tbody> </table>	Region	Energy Consumption per 1m² (kWh/year)	Dunyo (World)	120-150	O'zbekiston (Uzbekistan)	400	<p>Инфографика: Утган йили Россиядан қим қанча пул жўнатган?</p> <p>2017 йилда қайси давлат Россиядан энг кўп пул жўнатмалари утказган</p> <p>Ўзбекистон меҳнат мигрантлари қилар йилдадан бунг Россиядан пул жўнатмай бўлига етгани бўлиб келмоқда. Умуман, ўзбекистонлик қилмак қилмак шаклда утган йилга 3 млрд 900 млн АҚШ долларга жўнатилган. Қўйида АҚШнинг башка давлатлари бўлига пул жўнатмалари графика тасвирланган.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Country</th> <th>Remittance (USD)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ўзбекистон</td> <td>4.9 млрд</td> </tr> <tr> <td>Тожикистон</td> <td>2.5 млрд</td> </tr> <tr> <td>Қирғизистон</td> <td>2.1 млрд</td> </tr> <tr> <td>Арманистон</td> <td>1.8 млрд</td> </tr> <tr> <td>Озарбойжон</td> <td>1.5 млрд</td> </tr> <tr> <td>Украина</td> <td>1.2 млрд</td> </tr> <tr> <td>Косово</td> <td>1.1 млрд</td> </tr> <tr> <td>Моңғол</td> <td>1.0 млрд</td> </tr> <tr> <td>Беларусь</td> <td>0.8 млрд</td> </tr> <tr> <td>Туркменистон</td> <td>0.5 млрд</td> </tr> </tbody> </table>	Country	Remittance (USD)	Ўзбекистон	4.9 млрд	Тожикистон	2.5 млрд	Қирғизистон	2.1 млрд	Арманистон	1.8 млрд	Озарбойжон	1.5 млрд	Украина	1.2 млрд	Косово	1.1 млрд	Моңғол	1.0 млрд	Беларусь	0.8 млрд	Туркменистон	0.5 млрд
Region	Energy Consumption per 1m² (kWh/year)																												
Dunyo (World)	120-150																												
O'zbekiston (Uzbekistan)	400																												
Country	Remittance (USD)																												
Ўзбекистон	4.9 млрд																												
Тожикистон	2.5 млрд																												
Қирғизистон	2.1 млрд																												
Арманистон	1.8 млрд																												
Озарбойжон	1.5 млрд																												
Украина	1.2 млрд																												
Косово	1.1 млрд																												
Моңғол	1.0 млрд																												
Беларусь	0.8 млрд																												
Туркменистон	0.5 млрд																												
<p>•Infografika: O‘tgan yili Rossiyadan kim qancha pul jo‘natgan;</p>	<p>•Infografika: Koronavirusga qarshi emlash, bu bo‘yicha kim peshqadam?;</p>																												

Коронавирусга қарши эмлаш: Бу бўлига қим тасвирланган (инфографика)
Амриканлари турлидан – 4,5 миллион доза. Амриканлар ҳукумати ҳар 100 кишининг 50 нафарини эмлаш бўлига.

•Infografika: O‘zbekistonda yil boshidan beri velosipedlar ishtirokidagi YTHlarda 143 kishi halok bo‘ldi va shu kabi boshqa bir qancha xabarlar bunga misol bo‘la oladi.

